

Werk

Titel: Petri Petiti Philosophi & Doctoris Medici Parisiensis De Sibylla

Untertitel: Libri tres

Autor: Petitus, Petrus

Verlag: Lankisch; Guntherus

Ort: Lipsiae; Lipsiae

Jahr: 1686

Kollektion: VD17-Mainstream

Gattung: Altertumskunde

Digitalisiert: Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen

Werk Id: PPN737373385

PURL: <http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PPN737373385>

OPAC: <http://opac.sub.uni-goettingen.de/DB=1/PPN?PPN=737373385>

LOG Id: LOG_0008

LOG Titel: Caput IIX. - Caput IX.

LOG Typ: chapter

Terms and Conditions

The Goettingen State and University Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Goettingen State- and University Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept the Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Goettingen State- and University Library.

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Contact

Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen
Georg-August-Universität Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen
Germany
Email: gdz@sub.uni-goettingen.de

την, vt mendose scriptum est, sed πρώτην τὴν Σίβυλλαν legamus. Sic Plutarchum & veritati amicum, & sibi ipsi concordem faciemus.

Haecenus quid de Sibyllarum numero dicendum putem, exposui: nempe hanc vnicam tantum fuisse. In qua opinione constituenda si Græcorum nonnullis elaboratum est, vt Viues ad cap. 23. libri 18. de ciuitate Dei autumat: non equidem minus ea causa meam hanc putem doctrinam, immo, eo potiori iure meam, quod huic lucis non parum mea opera confido allatum & roboris ad fidem in animis hominum non præoccupati iudicii obtinendam.

CAPVT IIX.

De Sibyllæ ad vaticinandum facultate, & aliis ad eam rem pertinentibus; ac primum, an aliqua anima humanæ insit vis prænoscendi futura?

HAc perfunctus disputatione, ad alia quæ in hac Sibyllæ rerum consideratione se offerunt tractanda deinceps me confero; quando non obiter tantum de hac vate, & ob aliud, nempe ob ea oracula quæ eius nomine feruntur, disputare institui, sed ipsius causa, vt quæ de ipsa in veterum monumentis scitu digna extant perscripta, in lucem proferantur. In his igitur prima occurrit indoles siue facultas præfagiendi futura,

tura, quam illi eximiam fuisse in confesso est. Hanc vero facultatem licet ab exteriori principio & altiore, quam humana ferat natura, pendere haud dubium sit, non tamen hoc perinde exploratum est, nullam in huius anima aut corpore vim & proprietatem fuisse a natura inditam, qua magis idonea illi societati, quam cum cœlitibus habuisse dicitur, capaxque diuini afflatus fieret. Quod idem de aliis quoque vatibus, qui eadem prædicendi facultate celebres fuerunt, quæri potest.

Parecbasis

De vaticinandi potestate; an sit homini innata, & de eius causis.

Quinetiam non defuerunt, qui hoc in controuersiam vocarent, num scilicet inter animæ humanæ facultates & nonnulla, qua futura præsentire possit, sicut qua præterita, puta quæ memoria vocatur. Quo sane argumento Ammonius apud Plutarchum in libro de oraculis desitis disputat, non esse alienum a natura animæ humanæ id munus diuinandi, hancque potestatem qua futura præsentiat. Nam quod anima nostra quorundam naturaliter recordatur, hinc patet, posse hanc ea quæ amplius non existunt, sed fuerunt, cognoscere: cur igitur non etiam ea quæ nondum sunt, sed futura sunt, & quod discrim-

discrimen in iis fingi potest quæ pariter non sunt in natura? Hæc ibi dubitatio est Ammonii, vel potius Plutarchi, quam non satis penetrat, contentus locum indicare & fontem aperire disputationis. Quid igitur obstat, quo minus paulum nos oblata occasione in eo campo exerceamus?

Fortasse aliquis ad propositam dubitationem, quæ ex memoriæ cum vaticinio comparatione ducitur, hoc esse dicet discrimen eorum quæ memoria repetimus, ab iis quæ vates prædicunt; quod illorum species in memoria repositæ manent, ex quibus tanquam picturis, quæ olim fuerunt, ab iis qui ea viderunt, audierunt, aut quo alio sensu perceperunt, vel etiam gesserunt, denuo cognosci possint; horum autem quæ futura sunt nullæ in animo relinquuntur species. Ego vero ostendo hoc discrimen esse nullum: quoniam eadem species perinde nobis ad præterita, præsentia, & futura perspicienda inferuire possunt. Quod primum de præsentibus & præteritis probo. Illa ipsa quæ nunc sunt præterita, quorum recordamur, olim fuerunt præsentia, cum scilicet primum fierent, & sensu obseruarentur: ergo & quæ nunc species sunt præteritorum, & memoriæ inferuiunt, olim præsentium fuerunt, cum scilicet illa, quorum nunc meminimus, fierent, & speciem suam sensibus nostris imprimerent. Quod autem & eadem sit ratio specierum per quas futura prospiciuntur, non minus liquido declarari potest;

si

si quod experientia notum est, cogitemus, nihil tam nouum, tam inusitatum in tempore futuro accidere posse, cuius non species ac signa in animo nostro pridem per sensum accepta inhæreant. Exemplo id ostendo: Nam cum Propheta Isaias Judæis vaticinans de Christi aduentu, id oraculum pronuntiaret: *ecce virgo concipiet & pariet filium* &c. quid quæso, si rem ipsam in se contemplamur, magis nouum aut incredibile dici potuit? cuius tamen rei tam prodigiosæ, tam incredibilis sententiæ, species omnes, siue, vt philosophi loquuntur, phantasmata in omnium, qui id oraculum audiebant aut legebant, animis fuisse reposita, nemo non fateatur. quando constat, neminem fuisse Judæorum illorum, qui non omnes eius propositionis terminos, propriis ex speciebus animo suo infixis, quam notissimos & euidentissimos haberet: puta, virginis, conceptus, partus, filii. quippe quorum nihil non manifestum, & in communi hominum cognitione positum. Eadem ratio est aliorum quæ futura prænuntiantur. Vix enim, vt dixi, fieri potest, vt aliquid posteris sæculis accidat ita inusitatum, vt non per eas, quas nunc in animo species habemus, exprimi possit, si possit mens componere eas species, vt ex iis apta vnus de altero prædicatio atque enunciatio, futuro post euentui congruens, efficiatur. In quo sane est difficultas & labor diuinandi futura.

At enimvero acrius contemplanti non minor

nor apparet in recolendo, quæ a multo tempore transacta sunt, & non sunt amplius, difficultas & labor. Quippe & horum solæ seorsim species in animo remanere videntur; compositio autem ipsarum, quæ tunc facta est, cum res præsentibus essent & fierent, pridem cum sensu & cogitatione euanuit. Cum enim animi facultas ipsa hanc specierum compositionem efficiat, ipsaque nihil aliud sit quam animi contemplatio; necesse est, desinente talium rerum contemplatione, simul desinere & aboleri specierum compositionem, utpote quæ in sola animi cogitatione consistat, & ab ea omnino dependeat. Par igitur esse videtur difficultas, reuocare eam, quæ in præterito tempore facta est, specierum compositionem; & nouam ex iis quæ sunt in animo phantasmatis excitare, quæ sit futuro rerum euentui congruens: si quidem solæ rerum non existentium species in animo utrobique habentur.

Fortasse aliquis dicet, in phantasmate siue imagine rei præsentis, dum aliquid fit, aut auditur, aut spectatur, aut quopiam alio sensu vsurpatur, duplicem contrahi habitudinem ex ea cognitione: vnã, quã eius qui cognouit animã respicit; alterã, quã eam temporis differentiam, in qua id factum est. Quo fit, ut is qui alicui olim rei interfuit, per eandem rei transactæ speciem in animo relictã, & se eam vidisse, aut gessisse, ex ea, quæ ad ipsius facultatem illi inest, habitudine cognoscat; & in tali tempore, per aliam habitudinem

nem ad certam temporis differentiam. Sed hæc commentatio non tollit difficultatem; rursus enim quærendum, vnde & qua ratione tales habitudines rationesque iisdem rerum phantasmatis ingenerentur. Quæ igitur harum causa afferri potest? Non illa quæ tunc extitit cognitio rei per aliquem sensum, quippe hæc tunc rei erat præsentis: sensus enim tantum est præsentium. Quomodo igitur idem phantasma siue species, quæ tunc cum res sensu vsurpabatur erat rei præsentis, postea efficitur imago rei absentis & præteritæ? quid noui illi accidit, & quæ causa eius mutationis? Non enim sensus, qui est præsentium; non etiam intellectus, qui a temporis differentiis abstrahit. An igitur ipse temporis fluxus & successio huius causa dicetur? At tempus nihil addit rebus, imo detrahit potius, vt Philosophus lib. 4. Natural. Auscultationis docet: δὴλον ἔνν, ὅτι φθορᾶς μᾶλλον ἔσται κατ' αὐτὸν αἰτιᾶ (χρῆν) ἢ γενέσεως, *patet igitur, tempus ex se magis cladis & interitus in aliquo esse causam, quam generationis.* Causam mox subiungit: ἐκστατικὸν γδ ἢ μετεβολὴ κατ' αὐτὴν: *est enim mutatio secundum se eius quod prius fuit amotio.* Quod autem de mutatione dicitur, idem & de tempore, quod ad hanc prædicationem attinet, dici potest: cum temporis natura in ipsa mutationum successione ab animo numeranda ac computanda consistat.

Restat igitur vt dicamus, animæ ipsi innatam esse

esse habitudinem, qua se ad rerum transactarum nonnullas conuertat, atque ita earum memori-
am replicet; eo quod iis olim, dum fierent, sen-
su & cogitatione interfuerit. Quod si vero con-
sentaneum fatemur; cur non pariter dicemus,
aliquam esse animæ concessam facultatem, qua
se ad futura interdum conuertat, certa specierum
sensu acceptarum agitatione atque compositio-
ne, ad eum scilicet modum, qui futuris euenti-
bus congruat?

Nec mediocre porro huic rationi accedit fir-
mamentum ex *μαντικῆς*, hoc est, diuinationis
ipsius consideratione, quam omnes fatentur non
minus ad præterita & præsentia, quam futura ex-
tendi. Vnde illud est Homeri de Calchante va-
te heroicorum temporum, in Iliad. I.

τοῖσι δ' ἀνέστη

Κάλχας Θεσπρόιδης, οἰωνοπόλων ὄχι ἀριστος,
ὅς ἤδη τὰτ' εἶόντα, τὰ τ' ἐσόμενα, πρὶ τ'
εἶόντα.

hoc est: *Hic surrexit Calchas Thestoris filius, augu-
rum longe optimus, qui quæ sunt, quæ futura sunt,
quæque prius fuerunt, sciebat. Qualem & va-
tum facultatem in Proteo Virgilius expressit in
quarto Georgicorum:*

novit namque omnia vates,

*Quæ sunt, quæ fuerint, quæ mox ventura iras-
bantur.*

Qualem & in Mose nos viguisse cognoscimus
multo certiori testimonio sacrarum literarum;

cui cum primas in hoc vaticinandi munere Judæi tribuant, interim hunc videmus non minus de præteritis quam futuris stupenda mortalibus oracula edidisse, qui tam diserte, tanquam præsens fuisset Deo creanti, de vera mundi origine, hominis ortu, & calamitate primorum parentum, tum primarum familiarum initiis & successione, ante literas natas perscripsit; ne quis putet, a prioribus tam occultarum rerum memoriam ad eum scriptorum monumentis propagatam. Ut enim fateamur, multa hunc de primorum hominum rebus potuisse fama accipere, rerum memoria a parentibus ad filios auditione subinde transmissa; non tamen tam certa horum fides esset, ut non esset ambigendi locus, si Mosaica illa historia sola hominum famam nitere: neque diuinæ illæ literæ haberentur, sed humanæ. Enimuero de iis, quæ hominis ortum præcesserunt, aliter non potuit quam ut vates cognoscere. Ex quo efficitur, præterita ad eam vim diuinandi pertinere non minus quam futura.

Cum ergo ex his constet, vtriusque temporis res sub eandem cadere diuinandi facultatem; quærendum est, quid diuinatio a memoria differat? Sane non in ipsis rebus differentia esse videtur: quippe quibus id commune omnibus, ut fuerint, amplius non sint aut fiant. Eadem igitur facultas vaticinandi & recordandi; solum hoc discrimen, quod plura vates de præteritis & occult-

occultiora dicunt, quam hominum quiuis, quantumvis memoria excellens, dum recordatur. Ex his efficitur, memoriam & diuinationem differre tantum penes magis & minus. Qui enim recordatur, ad ea tantum quæ vidit, quibusque interfuit, vim illam qua præterita cognoscuntur extendere potest; vates ad ea etiam quibus nunquam interfuit, & quæ nullo vnquam sensu vsurpauit, vim mentis extendit. Cæterum, vt vulgo dicitur, magis aut minus speciem non mutant; cumque ea facultas qua recordamur, miras in hominibus differentias habeat, in multis mediocris & vix ad vsum sufficiens, in nonnullis ad miraculum vsque & ostentationem credita sibi repræsentet; velut in his qui duo millia nominum semel audita, quo ordine dicta sunt, referre potuerunt: vt Seneca primo libro Declamationum de seipso prodit; quis affirmare possit, non esse & istud inter memoriæ proprietates & miracula, vt aliquis possit occulta præteriti temporis, quibus neque interfuit ipse, neque sensu vlllo animum adiunxit, hac ipsa, quæ ad præterita est, mentis conuersione consequi? cuius operationis modum licet explicare non valeamus, hanc tamen penitus derogare humanæ animæ non æquum est; cum neque modum, quo animus illa, quæ nobis oblata olim, siue sentientibus siue cogitantibus, non amplius autem existunt, reuocat, satis quisquam explicare valeat: quemadmodum supra in exponendis difficultatibus,

tibus, quæ circa eam præteritorum replicacionem quæ sit memoria, ostendebamus.

Sitamen ea est memoriæ natura & definitio, vt non sit nisi eorum quæ prius cognita fuerunt, vtpote earundem rerum, quarum est obliuio, cui contraria est; esto sane hæc animi facultas, qua occulta præteriti temporis indagantur, diuersa a memoria; non tamen negemus hanc humanæ animæ inesse, qua etiam futura prænoscat, cui sit tributum per species rerum iam animo infixas quidem, sed eodem modo ad præterita & futura se habentes, ad præteritas cognitiones neque amplius in natura existentes proprio motu conuersti.

Altera Plutarchi coniectura ad asserendam animæ diuinationem ab experientia ducitur multorum, qui morti appropinquantes vaticinantur, cuius rei complura extant exempla. in quibus Hectoris apud Homerum, qui moriens propinquam Achilli mortem denunciat: item Calani, qui Alexandro regi familiaris fuit: item cuiusdam Rhodii, quem refert Posidonius morientem sex æquales nominasse & dixisse, qui primus eorum, qui secundus, qui deinceps moriturus esset; vt est apud Ciceronem lib. i. de Diuinatione. Ex quo sic Plutarchus arguit: Non est verisimile, aliquas animam lucrari facultates & proprietates in discessu e corpore, quas antea non haberet, cum cor oris vinculis teneretur; multo est verisimilius, si quam morti vicina ostendat, qua antea non vteretur, habuisse
qui-

quidem sibi innatam, sed obscuratam & impeditam corporis contagio: quam tunc exerat, cum resoluti incipit, & minus membrorum caducorum & humorum sarcina premitur. Quae de re locus insignis extat apud Aretæum Cappadocem libro I. de acutis morbis: *πρόθεν μὲν γὰρ ἐν ἰλύϊ τοῖσιν ὑγροῖσιν ἔην καὶ ζόφω· ἐπεὶ δὲ τὰδε ἐξήνλησε ἡ νῆστος, καὶ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν ἀχλὺν ἔλε, ἐρέσει τὰ τε ἐν τῷ ἡέρι, καὶ γυμνῇ τῇ ψυχῇ γίγνουσιν μάνιες ἀτρεκέες· οἱ δὲ ἐς τοσόνδε λεπτότητος ὑγρῶν καὶ τῆς γνώμης ἀφιγμένοι, ἔμαλα τοι περιγίγνονται, ἐξηερωμένης ἤδη τῆς ζωικῆς δυνάμειτος.*

Etenim antea quidem anima in limo, humoribus scilicet & tenebris versabatur: postquam vero hæc morbus absumpsit, & caliginem ab oculis remouit, tunc & quæ in aere sunt egri narant, ac nuda anima vates veridici efficiuntur; ceterum qui ad tantam humorum ac mentis subtilitatem adducti sunt, vix conualescunt, vitali facultate iam in aërem conuersa. Quibus consentanea habet Tertullianus in libro de Anima, capite 53. *de animarum excessu*, digna quæ hic legantur: *Hinc denique euenit, sepe animam in ipso diuortio potentius agitari, sollicitiore obtutu, extmordinaria loquacitate, dum ex maiore suggestu jam in libero constituta, per superfluum, quod adhuc cundatur in corpore, enunciat quæ videt, quæ audit, quæ incipit nosse. Si enim corpus istud Platonica sententia carcer, ceterum Apostolica Dei templum*

*cum in Christo est: sed interim animam consep-
suo obstruit, & obscurat, & concretione carnis in-
fecat; unde illi velut per corneum specular ob-
soletior lux rerum est; procul dubio cum vi mor-
tis exprimitur de concretione carnis, & ipsa ex-
pressionem colatur, certe de oppanso corporis erum-
pit in apertum, ad meram & puram & suam lu-
cem; statim semetipsam in expeditione substantiæ
recognoscit, & in diuinitatem ipsa libertate resi-
piscit: ut de somno emergens ab imaginibus ad
veritates, tunc & enunciat, & videt, tunc exul-
tat, aut trepidat, prout paraturam diuersorii sui
sentit, de ipsius statim angeli facie euocatoris ani-
marum, Mercurii poetarum.*

Ita igitur causam explanat, qua fit vt homi-
nes sub mortem potius, quam superiore vitæ
tempore, futura augurentur & prænuncient.
Tunc scilicet animam maiori ex parte esse ex-
tra corpus; aliqua autem, nempe postrema, ad-
huc illi hære. Hanc partem animæ foris ex-
tantem *superfluum* vocat Tertullianus: quasi
redundantem eius substantiam; quod respectu
corporis intelligendum est, quia ea animæ pars
corpus amplius non informat, vtpote extra
ipsum posita. Per hoc igitur superfluum, in-
quit, quod adhuc cunctatur in corpore, hoc
est, pars animæ alia nondum corpore soluta,
enunciat quæ videt, quæ audit, quæ incipit
nosse. Ita animæ egressum e corpore declarat
suo modo, hoc est, pinguiore Minerua; vt alias

Solet vbi cumque de anima differit, quam vt totum quoddam partibus extensum cogitat, adeo obtusa mentis acie, vt (quod miratur Augustinus in homine tam facundo) nunquam potuerit capere, aliquid esse animam, si extensa non sit. Sed tamen ex hoc loco apparet, hunc non esse alienum ab eorum sententia, qui aliquam animæ inesse facultatem, qua futura præsentiant, suspicantur. Quod si verum est, tunc demum homines hanc vim incipere vsurpare atque in promptu habere, cum mors iis instat; id fieri putandum est ea ratione, quam Plutarchus dicto loco affert, quod anima morte instante minus se adiungit corpori iam afflicto, neque amplius idoneo animæ domicilio aut instrumeto. Neque enim in eius e corpore discessu mutatio vlla fit loci, aut ipsa vere migrat motu locali, sed solum cessat operari per corpus, quia ad nullam functionem amplius vtile. Quo fit vt omissa inutili sarcina, in se conuertatur, incipiatque operari secundum nobiliores facultates, e quibus illa est qua futura præuidet.

His coniecturis tertia ex eodem Plutarcho adiungi potest hoc modo: quæ ratio est vini ad eos quibus iram aut libidinem largiore potu accendit, eadem est halitus e specu erumpentis, qui Pythiam Delphis incitabat; atqui qua ratione vinum dictos affectus excitet, notum est: non enim quia vim ipsam & facultatem irascendi aut libidinandi affert potanti, sed

iam natura ad eos motus procliuem ita calore excitat, vt actu moueatur. Cur igitur non idem iudicemus de halitu, quo Pythiam constat solitam inflammari ad vaticinandum; vt non auctorem hunc & causam vaticinii, sed incitamentum putemus facultatis animæ insitæ ad futurorum euentuum rationes videndas.

Sed & Posidonius, vt refert Tullius in primo de Diuinatione, varios diuinationis per somnum enumerans modos, hunc primo loco affert: quod præuideat animus ipse per se se, quippe qui Deorum cognatione teneatur. Si per se: ergo per vim sibi a natura insitam. Cuius profecto argumentum insuper videri possit, innata omnibus cupiditas cognoscendi quæ sibi euentura sint. Qua cupiditate haud scio an alia vehementior animos incessat. Hinc propensio vulgi in ariolos & omne diuinantium genus, nec minor principum, quorum secreta vix sine mathematicis; vt exemplo etiam Poppææ Neronis coniugis Tacitus demonstrat in primo *Historiarum*: *nullo*, inquit Plinius lib. 30. cap. 1. *non auido futura de se sciendi*. Quod maxime pateret, si quot modos futuri indagandi ea curiositas inuexit, sigillatim vel solis superstitionum nominibus indicatis percensere vellem. Ex quo intelligi potest, non esse futuri notitiam supra hominis captum, sed posse saltem in nonnullis expleri naturæ appetitum; alioqui frustra esset: natura autem nihil in cassum facit.

Sic

Sic Aristoteles initio transnaturalis philosophiæ, non esse verum homini indeprehensibile, probat argumento eius cupiditatis, qua omnes mortales tenentur, aliquid cognoscendi: πάντες ἄνθρωποι εἰδέναι ὀρέγονται φύσιν. Si enim eius appetitus, qui est omnibus innatus, non esset in aliquibus expletio: frustra hæc generi humano indita propensio esset. Quod, ut dixi, naturæ omnia sapienter instituenti repugnat. Cum ergo etiam omnes naturaliter quæ sibi euentura sint, nosse expetant, eodem modo consequens videtur, quosdam reperiri inter homines, qui naturalem potentiam ad effectum naturæ viribus redigere valeant. Atque hæc sunt quæ meo quidem iudicio probabilius afferri possint ab iis, qui inesse nobis a natura vim quandam præsciendi futura contendunt. Non tamen his sic trahi debemus, ut non potius eos audiamus, qui animam humanam non propria vlla facultate, sed vi aliena excitari ad vaticinandum docent. Quos recte sentire, paucis sed certissimis rebus deinceps ostendo.

Primum videndum est, quæ sint illa circa quæ vates & fatidici versantur. Horum autem, auctore Augustino Nipho in lib. de prophetia cap. 6. triplex est genus: vnum est eorum quæ aliquorum non omnium sensus & intelligentiam excedunt; ut meam facultatem & aliorum hominum qui hic Lutetiæ degimus, quæ nunc Romæ aut Constantinopoli aguntur: non enim

enim eorum, qui illis in locis versantur, & ignota illa nobis tractant, notitiam talia fugiunt. Eiusmodi & quæ quivis mente agitat, dum penes se habet, nec foris profert: hæc enim aliis tunc ignota, non illi qui cogitat. Alterum genus eorum quæ omnium prorsus hominum captum superant, toto genere homini occulta; licet non Deo & intelligentiis: vt religionis mysteria. Tertio in genere sunt quæ suapte omnium hominum sensus & intelligentiam fugiunt: vt futura contingentia, quæ in mentis humanæ arbitrio posita, nihil in se habent finitum quo in vnam potius quam in alteram partem cadant. Hæc igitur omnia quibus occulta sunt, dum sunt occulta, non posse vlla animi nostri industria deprehendi, sed sola diuinatione, certum est. Cæteris autem præteritis, id quod dixi, de solis futuris contingentibus demonstrasse sufficiet.

Quod igitur omnem animi humani facultatem excedant futura contingentia, hinc sciri potest: Omnis cognoscendi facultas in homine, in sensus exteriores, & internos, & mentem diuiditur: sed nulla harum potentiarum quæ contingenter futura sunt deprehendi possunt: ergo omnino humani animi captum excedunt. Horum quæ hic sumuntur, prius notius est quam vt probatione egeat; alterum, in quo esse difficultas potest, ostendo. Futura contingentia dicuntur proprie, quæ non sunt quidem, possunt autem esse aut non esse, quia ab humana voluntate de-

dependent, vt fiant aut non fiant. Interim dum nondum sunt, nihil esse in iis cur potius fore quam non fore iudicentur, manifestum est, cum in hominis sita sint voluntate: qui homo nondum est; ita enim pono; vt magis incertum esse constet, cuius nondum causa extet in natura; neue quis propositum voluntatis fingat multo tempore agenda præcedens, quod ratione immobili persistat: tamen incredibile est, aliquid tam certum esse posse in humanis consiliis, vt mutari non possit, præsertim si longum tempus effectum præcedat. Nego igitur eiusmodi contingentia, vlla ex notis humani animi facultatibus deprehendi posse. Non enim vllò sensuum exteriorum, qui omnes sunt rerum præsentium; neque interiorum, qui quodcumque agitant externis sensibus acceptum ferunt: quia per species animo impressas rerum externarum, quibus vnus in animam ingressus per sensus externos, vt omnes fatentur; sed neque mente: quia nihil in hac esse, quod non prius sensu aliquo occupatum fuerit, constans dogma est philosophorum. Sed propter motas supra dubitationes, quibus ostensum est easdem rerum species memoria infixas, quemadmodum præteritarum cognitioni, quæ recordatio dicitur, naturaliter inseruiunt, sic & futurarum præuisioni non minus suapte natura esse accommodatas: solum in eo esse discrimen, ad vtrum rerum genus anima intendat, præteritarum an futura-

rum;

rum: non esse autem, cur anima ad præteritas intentione reflecti possit, ad futuras non possit, cum & hæ & illæ pariter non sint; ob hanc, inquam, & alias dubitationes, accuratius, quid in his mens possit, aut non possit, perscrutari operæ pretium est.

Mens quidem altissima est animæ potestas, & quodammodo immensa: nihil enim est quod non cognitione complecti possit, omnium est capax quæ cœli ambitu continentur, si quidem & Dei, qui ipsum mundum continet. Non tamen existimandum est, ita esse felicem, ut citra causæ vllius exterioris impulsus omnia in se ipsa contemplari possit, ut visum est Platoni, qui rerum omnium rationes ei naturaliter inditas ac vernaculas credidit, quas in se conuersa intueri valeat, quantum

non noxia corpora tardant
 terreniq; hebetant artus moribundaq; membra:
 ut Poetarum doctissimus Platonis Musa afflatus loquitur. Quin neque si talium rationum ab ortu plena esset, omnia cernere posset: non enim rerum particularium & indiuiduarum discrimina & proprietates, certis materiæ finibus, locis, temporibus diuisas; quarum varietas ad vnam communem rationem reduci nullo modo potest. Quamobrem neque eius hominis mens qui Lutetiæ est, ex se locis procul dissita cognoscere potest, neque si quæ terris alte infossa & recondita visum excludant,
 hæc

hæc quisquam vi vlla mentis deprendat: multo igitur minus eadem animi vis rerum euentus futuros contingentium prospicere, ac certa cognitione signare possit. Quarum enim rerum neque principia in se anima habet, neque signa vlla, aut indicia ex quibus percipiat, qui possit earum ex se notitiam capere? Quod autem anima in se non habeat rerum principia, notius est quam vt probatione egeat. Ita enim esset causa efficiens aut formalis earum. Sed neque notas aut indicia habet contingentium quæ nondum sunt; vnde enim illi, & qua necessitate talia illi inessent? Neque est quod verbis abutar in re manifesta. Si quis enim tam insanus esset, vt hoc affirmare vellet, hunc melius omnium hominum experientia quam ratio vlla refelleret. Abunde igitur his quæ dixi, cuius non socordi neque proteruo probatum & constitutum videri debet, non posse contingentia futura ab homine propria animi industria cognosci.

Consequens est igitur, vt iis quæ supra negotium facere visa sunt, respondeamus. Primæ difficultati occasio data ex memoriæ consideratione, & futurorum cum præteritis comparatione: ceu ratio exigeret, vt anima eodem modo se habeat ad futura atque ad præterita, eo quod tam præterita quam futura non existant. Sed longe disparem esse rationem horum & illorum certum est: non tamen facile est ostendere disparitatem. Quod enim vulgo dicitur,

de

deesse animæ species rerum futurarum, vanum esse ostendimus supra: cum eadem sint præsentium, præteritorum, & futurorum species. Quæ enim nunc præsentia sunt, hæc antequam essent futura erant: eadem & non multo post, quia non manent, præterita dicentur. Quod autem de rebus dico, idem pari iure de rerum vestigiis, quæ in animo conseruantur, affirmari potest. Immo rerum consequentia id esse necessarium docet. Eo proinde redit disputatio, vt explicetur causa, quamobrem eadem rerum species cuius pro arbitrio res præteritas exhibere possit, futuras non possit.

Ego hanc huius disparitatis causam inuenio, quod earum rerum, quæ transactæ sunt, ordinem videre possumus, instantium & futurarum non valemus. Cum enim omnia quæ fiunt, in aliquâ temporis parte efficiantur, quia tempore continentur, necesse est in iis esse ordinem quo fluunt, & alia aliis succedunt, quæ successio tempus vocatur. Nihil enim aliud est tempus quam rerum successio, eo quod aliæ prius in ortum dentur, aliæ posterius. Hunc autem ordinem successionis secundum prius & posterius, in iis quæ præterierunt, facile anima videre potest; non autem in futuris quæ nondum facta sunt. Tametsi enim & futura suo ordine procedunt: non tamen eum ordinem anima videre potest, quia contingentium contingens quoque ordo: ergo incertus & indefini-

tus, quod ad rerum ipsarum conditionem attinet; quæ, ut dictum est, possunt esse & non esse, quia in hominum arbitrio positæ. E contrario ordo, quo res præteritæ extiterunt, certus est, neque certus tantum, sed etiam immutabilis, adeo ut ne diuina quidem potentia mutari possit. Non ergo mirum videri debet, quod anima horum ordinem percipiat, etiam postquam in natura esse desierunt. Neque enim ordo ille vna cum rebus interit, sed ipsa successione manet. Nam & rebus prioribus destructis earum successio persistit: cuius hæc natura est, ut præterita neque amplius existentia præsentibus & post futuris alliget; aliter successio intelligi non potest. Anima igitur humana, qui ordo rerum non existentium certus est, hunc videt; non autem qui incertus indefinitusque est.

Magna porro in his admiratio incessat necesse est altius contemplantes, quomodo multorum sibi succedentium, ideoque partim existentium, partim non amplius existentium ordo, qui ex his resultat, ad animum veniat ab eoque percipiat. Si quidem ordo qui in successione est ex omnibus resultat. dictum est autem, eorum quæ transeunt alia amplius non esse, alia esse dum transeunt: ex quo efficitur, ut in ordinem etiam veniant & sint quæ amplius non sunt; sequitur etiam, ut abolita fiant apta & conjuncta præsentibus: non ens scilicet enti.

Neque enim ordo est nisi eorum quæ apta inter se coniunctaque. Absurdum autem videtur, quæ non sint amplius, ea dici apta existentibus. Accessit prope ad hanc difficultatem beatus Augustinus capitalis ingenii theologus, & mentis perspicacitate cæteros omnes supergressus ecclesiæ magistros, non tamen satis distincte explanavit. Sic enim de ordine rerum qui in successione est loquitur in libro duodecimo de Genesi ad literam cap. 16. *Itemque in auditu, nisi auribus perceptæ vocis imaginem continuo spiritus in se ipso formaret, ac memoria retineret, ignoraretur secunda syllaba utrum secunda esset, cum iam prima utique nulla esset, quæ percussa aurè transierit. Ac sic omnis locutionis usus, omnis cantandi suauitas, omnis postremo in actibus nostris corporalis motus dilapsus occideret, neque ullum progressum nancisceretur, si transactos corporis motus memoriter spiritus non teneret, quibus consequentes in agendo connecteret. Quos utique non tenet nisi imaginaliter a se factos in se. Ipsarum etiam futurarum motionum imagines præveniunt fines actuum nostrorum. Quid enim agimus per corpus, quod non cogitando præoccupauerit spiritus, omniumque visibilium operum similitudines in se ipso primitus viderit, & quodammodo disposuerit? Quibus similia habet in quarto Confessionum libro cap. II. Nam & quod loquimur, inquit, per eundem sensum carnis audis; & non vis utique stare syllabas, sed*

trans-

transuolare, vt alia veniant, & totum audias. Ita semper sunt omnia quibus vnum aliquid constat, & non simul sunt omnia ea quibus constat. Vbi aduerbium semper intelligendum est de syllabarum vnus post aliam transitu & successione non interrupta.

Apparet autem, non alium ab ipso afferri modum quo anima percipiat ordinem in iis quæ transeunt, & partim sunt & non sunt; nisi quia eorum quæ successiue fiunt, dum fiunt, imagines sibi ipsa efformat in spiritu animali, atque efformatas conseruat. Verum vt iam supra attingi, hæc ratio non satisfacit: quia aliud est, eorum quæ fiunt species in sensu interiore conseruari, aliud in iis ordinem quo facta sunt progressusque ipsius rationem videre. Aliud res intueri, aliud ordinem. Quid igitur? An aliquam in animo imprimi ordinis illius quod res fluunt imaginem dicemus? Nequaquam. Quare? Quia in talibus ordo non fit, nisi in eo quod eorum quæ transeunt, vnum prius fit, alterum posterius, & sic per omnia quæ in transitu spectantur. Cæterum huius quod prius, & eius quod posterius, quæ imago animo infigi possit, quæ quidem simul persistat & conseruetur, non facile intelligi potest. Oporteret namque his, quatenus vnum est prius alterum posterius, commune esse aliquid & vnum, in quod animus intendens vtrumque concipiat. At nihil his commune fieri posse ex eo intel-

ligi potest, quod ne Platonis quidem affeclæ au-
debant in quibus esset prius & posterius horum
ideas ponere, vt Aristoteles testatur in primo
Moralium cap. 4. *οἱ δὲ κομίσαντες τὴν δόξαν
ταύτην, ἔκ ἐποίσιν ἰδέας ἐν οἷς τὸ πρότερον καὶ
τὸ ὕστερον ἔλεγον.* Quod igitur animus videt or-
dinem prioris & posterioris, non ex vlla fit
propria prioris & posterioris specie in memo-
ria. Solum cuiusque intensiois animæ ali-
quod relinqui in ipsa vestigium, habitum, pro-
pensionem necesse est, qua se ad id quod fa-
ctum olim cognitumque est mente aut sensu
denuo referat. Ita fit, vt anima prioris & po-
sterioris eorum quæ in tempore aguntur co-
gnitionem capiat, dum mens priorum actu-
um atque intentionum ordinem videt. Quod
sane consequitur comparando eos actus inter
se: in qua comparatione intelligit non simul
extitisse, sed aliqua inter eos intercessisse. Cum
enim hos non modo distinctos numero, sed
etiã quibusdam aliis interpositis distinctos con-
cipiat, exinde ordinem in iis cogitet necesse
est: qui ordo alius esse non potest, nisi prio-
ris & posterioris.

Ac horum quosdam quomodo fluxisse ac trans-
actos esse intelligat, non difficile est assequi & ex-
plicare: nempe ex nouissimis & præsentibus faci-
le alios præcessisse adeoq; præteritos esse intelli-
git: in illis autem præteritis quomodo eundem
prioris & posterioris ordinem videat, non est

promptum declarare. Aristoteles quidem in præterito id esse prius definit, quod est remotius ab ipso nunc, hoc est, præsentis in quo versamur; posterius, id quod minus ab eodem distat. Sed non expeditur animus: rursus enim noua exoritur dubitatio, vnde id animæ innotescat, eorum quæ præterita sunt, alia longius ab hoc in quo sumus puncto temporis, quædam propius abesse? Verum hæc contemplatio longiores habet explicatus, quam præsens capiat disputatio. Satis est in præsentia ostendisse causam, quam obrem anima rerum transactarum neque amplius existentium seriem & tractum percipere valeat: quod scilicet illis cognitione interfuerit, & circa eas res aliquo sensu aut mentis agitatione vim suam exercuerit. Ex quo contractam illi propensionem atque habilitatem ad similes cognitionis præteritæ actus putandum est, per quos in iis ordinem prioris & posterioris comparando videre possit. Quorum cum nihil in futurorum contingentium sequenti processu, quod ad animam pertineat, afferri possit, merito ad illa facultatem eius extendi negamus, sed vt ad illa intendat aliunde hanc illuminari atque impelli necesse esse ex dictis sequitur: cum nulla in ipsa animæ natura vis, nullus excogitari possit modus, quo se ad talia conuertat. Hac igitur solutione facessat prima ratio earum, quæ initio ad asserendam humanæ naturæ vaticinandi facultatem propositæ sunt.

Altera ratio sumpta fuit ab eorum exemplis, qui morte instante prædicere visi sunt quæ postea euenerunt. Et conuenit, in eo statu positæ animam minus corpori esse immerfam, utpote quæ tunc a corpore resolui incipiat. Si autem anima eo ipso quod minus arctè corpori alligatur, sit prudens futuri, cum nihil separatio ipsa a corpore nouæ facultatis animæ adiungat; sequitur, quam in separatione anima habet vim prospiciendi quæ post euentura sunt, habuisse antea, toto coniunctionis tempore, & semper habere, quod ea vis naturæ eius conueniat, nempe innata & vernacula. Cæterum facile rationis huius deprehenditur vanitas: quæ accipitur aliquid & pro manifesto ponitur, quod non est manifestum; nempe sola a corpore separatione animam sic comparari, ut quæ antea de futuris videre non poterat, videre possit, neque aliud quicquam interuenire causæ. Quod, fateor, si verum esset, reliquum quod infertur sequeretur. Id vero inficiamur nos; dicimus autem, nihil aliud separatione a corpore quam impedimentum auferri, quod animæ affert corporis societas & consuetudo, quo minus rerum diuiniorum, quarum est capax, usum capeffat. Est enim animæ natura eiusmodi, ut possit cælitum appulsu moueri, multaque eorum in lumine videre, quæ aliter nulla ipsius industria & contentione consequi possit; quod careat facultate qua illa suoapte ingenio

nio vsurpare possit, etiamsi tota a corpore secedat. Ex his patet solutio. Dicimus enim, sub animæ e corpore discessum, minus hanc corpori esse immerfam, vtpote ex parte liberatam; non quia partibus constat, vt Tertulliano visum est, sed quia minus corpore tunc ad summam reducto imbecillitatem tardatur. Ex quo efficitur, vt magis in se conuerti incipiat, magisque capax efficiatur eorum quæ menti conueniunt: in quibus est, posse moueri a Deo & intelligentiis, nouamque earum munere cognitionis lucem accipere, qua non solum immutabilem & sempiternam rerum diuinarum veritatem contempletur, sed etiam eorum quæ hic contingunt, nondum existentium sed futurorum nubem intuitu perrumpat.

Tertia ratio quæ ducitur ex comparatione halitus Pythiam afflantis, cum vini fumis & ardore ad iram aut libidinem largius potos excitante, & ipsa propius excussa vanescit. Fatemur quidem, vt vini vapores non dant potantibus eam vim qua irascantur, aut venerea concupiscant; sed homines corpore accenso sic comparare vt vehementius moueantur: sic neque antri Delphici halitum contulisse Pythiæ vim fatidicam, sed solum aliquam affectionem, qua magis apta esset atque idonea prorumpere in voces diuinas. Hactenus enim non male comparatio procedit: vt vinum disponit hominem ad irascendum, sic halitus terræ ad vati-

cinandum. Non tamen hinc quisquam recte inferat, ex duobus hominibus, qui extrinsecus ad aliquem actum sui generis eliciendum corpore aut animo præparantur, si vni eorum naturalis infit facultas, quæ sit proprium & adequatum talis actionis principium, continuo & alteri oportere eius quam exerit functionis proprium in se & sufficiens principium ipsi a natura tributum continere. Satis est, ita istum cui deest facultas, sic eo quod illi accidit affici & comparari ad agendum, vt cuius efficiendi in se principium non habet, aliunde suscipiat. Quod plane de Pythia dicendum censemus. Nam neque hæc facultatem vaticinandi plenam habuit a natura: neque ab halitu terræ, cui nulla eiusmodi vis inesse potuit, omnino accipiebat; solum talis expirationis admittance cum spiritu animali in furorem & ecstasim potuit conuerti, quo alienata a præsentium sensu atque impedita ratione, aptius dæmoni organum fieret ad expediendum per eam munus qualis qualis prædictionis rerum futurarum.

Quarto allatum ex Posidonio, inter alias diuinationis per somnia causas hanc agnoscente, quod anima per se futura præsentire possit, quia Deorum cognatione teneatur: cuius cognationis & diuinandi facultatis argumentum sit cupiditas vnicuique innata sciendi, quid sibi in tempore futuro euenturum sit. His respondeo, non posse negari, quin nonnulla occulta futuri

temporis hominibus interdum per visa nocturna objiciantur; verum id non fieri, quia anima per se atque innata facultate propter Deorum cognationem diuinare possit: sed quia ea cognatione, quæ est illi cum diuinis principiis, fit vt ab iis interdum aliquam lucem suscipiat rerum futurarum. Neque enim ex illa agnitione infertur facultas præfagiendi futura, qua anima talia per se videat, sed mera potentia qua sit apta superis interdum coniungi, atque ab iis quorundam quæ postea futura sunt notitiam accipere.

Quod autem diuinationis animæ argumentum censetur cupiditas omnibus innata hominibus, prænoscere quid sibi & aliis impendeat boni vel mali, aut quid aliud futurorum euentuum; respondeo, id quidem omnibus innatum esse hominibus, vt ignorantiam fugiant, scientiam expetant, non modo eorum quæ erunt, sed etiam sunt aut fuerunt. Id enim natura animæ requirit, vt nihil a se alienum putet omnium quæ mente comprehendendi possunt: quia in eo mentis perfectio sita est, vt omnia cognoscat quæ sciri possunt. Non tamen ex ea potentia & desiderio animæ inferri possit, huic eam vim cognoscendi inesse, qua omnia per se comprehendat; sequitur tantum, scire posse omnia vel proprio Marte, vel aliunde adiutam. Nam & omnes naturaliter felicitatem expetunt, non tamen ad eam humanis viribus

peruenitur, sed diuino auxilio; trahatur oportet a Deo, & supra captum mentis humanæ illuminetur, quisquis ad vltimum bonum perueniturus est. Quemadmodum igitur non sequitur ex innato vnicuique appetitu felicitatis, vt possit quisquam felix beatusque propriis viribus effici; neque ex illa sciendi cupiditate, vt proprio ingenio omnia quæ mundi ambitu continentur, omnia naturæ arcana, cæli omnem dispositionem, astrorumque numerum & vires, consequi valeat; sic neque vt futurorum contingentium occultas rationes mente attingat: sequitur dumtaxat, posse eius cognitionis dono Dei fieri compotem; quod fatemur, & ex dicendis amplius patebit.

CAPVT IX.

An natura alii aliis magis apti ad diuinandum, & quibus rebus apti efficiantur.

HActenus ostendi, non esse inditam animæ humanæ facultatem vllam, qua se naturaliter ad vaticinandum expediat; non tamen iisdem argumentis effectum est, nullam esse in natura opportunitatem, qua nonnulli magis apti aliis ad donum illud Dei, quod diuinatio & prophetia dicitur, accipiendum reddantur. Superest proinde vt quæramus, num quid in
ani-

anima aut corpore vatis existat natiui apparatus, aut proprietatis, qua aptior intelligatur ad ineundam cum superis societatem, sine qua nullam esse diuinationem ostendimus. Si confu-
 limus Aquinatem doctorem, non est locus præ-
 parationi apud Deum, qui in iis quæ supra
 omnem naturæ ordinem excellunt, vt est pro-
 phetia, vel remotissimis subiectis, atque, vt sic
 dicam, infelicissimis quiduis patiendi & reci-
 piendi legem facile imponit. Ita enim in Quæst.
 172. artic. 3. 22^a habet: *Est autem considerandum,*
quod sicut Deus, quia est causa vniuersalis in
agendo, non præexigit materiam, nec aliquam
materia dispositionem in corporalibus effectibus,
sed simul potest & materiam & dispositionem &
formam inducere: ita etiam in effectibus spiri-
tualibus, non præexigit aliquam dispositionem: sed
potest simul cum effectu spirituali inducere dispo-
sitionem conuenientem, qualis requiritur secun-
dum ordinem naturæ. Idem tamen fatetur in
 solutionibus obiectionum, inordinatos animi
 motus intemperantium & asotorum, item ira-
 cundorum, nempe inflammatam cupiditatem
 venereorum, aut iræ ardorem, non mediocre ef-
 fe impedimentum prophetiæ: nec minus hanc
 turbidis rerum ciuiliū fluctibus & curis nego-
 tiorum excludi, adeo vt non putet in talibus
 versantes vatum posse munere fungi, quod eo-
 rum mens tota in rerum corporalium imagi-
 nibus defixa teneatur. Fatetur etiam, eum qui
 natu-

naturali esset sensu destitutus, hoc est, hebes, stupidus, vel male moratus, non esse aptum Dei instrumentum ad denunciandos hominibus futuros euentus; & causam affert, quia ad prophetiam maxima requiritur mentis eleuatio ad rerum intelligibilium contemplationem, cui obstare vehementiam passionum & inordinatam exteriorum rerum occupationem censet. *Vnde (inquit) de filiis prophetarum legitur 4. Regum 4. quod simul habitauerunt cum Heliseo, solitariam vitam ducentes, ne mundanis occupationibus alienarentur a dono prophetiæ.* Quæ cum Thomas fateatur, non video quo iure negare possit, nonnullos homines melius aliis ad donum vaticinii suscipiendum natura esse comparatos, qui scilicet minus naturali corporis habitu & recta viuendi ratione inordinatis animi motibus sunt obnoxii: qui item magno ingenio præditi, amore contemplationis a vulgi turba & negotiosæ vitæ tumultu & fluctibus longe recedunt.

Nec vero quam affert rationem ea alicuius momenti est: ideo non requiri has naturæ opportunitates ad prophetiam, quia Deus his contrarios naturæ habitus & impedimenta tollere potest. *talem (inquit) naturalem indispositionem remouet virtus diuina, quæ est prophetiæ causa.* Nil, inquam, hæc ratio valet: nam & Deus impedimenta quæ sunt in lapide, prohibentia ne materia eius formam panis induat, auferre potest: *si filius Dei es, dic vt isti lapides panes fiant,*
in-

inquit Diabolus Matthæi 4. hanc creatoris intransmutandis rerum naturis potentiam confessus. Quæ item in membris paralyticorum, surdorum, cæcorum, mutorum, naturalibus eorum membrorum functionibus obstabant, momento sustulit Christus. Num propterea negandum, naturalem requiri partium corporis, quæ iis officiis inseruiunt, constitutionem habitumque ad certas functiones, puta neruorum ad motus voluntarios, aurium ad auditum, oculorum ad visum, linguæ & vocalium instrumentorum ad loquendum? Id modo ex Thomæ illa ratione sequitur, Deum multo altiore atque liberiore agendi modum sequi in conferendo hominibus prophetiæ dono, quam in iis effectibus quæ sunt pure & simpliciter naturales. Etenim in his ubique vim suam ad ordinem naturæ positasque leges accommodat, quas nunquam nisi ubi miraculo vult ostendere potentiam suam, ut in subita aquæ puræ in vinum conversione, & aliis eiusmodi portentis, transgreditur; non tamen negandum videtur, quin & in eligendis prophetis, naturalis hominum conditionis & animorum habitus sæpius habeat rationem. Quod igitur, Thomæ ipsius confessione, naturales quædam proprietates existant, quibus homines magis idonei ad prophetiæ lumen suscipiendum reddantur, nunquam Deum ad eas respicere absurdum videtur; si autem respicit aliquando, immo sæpius, ut arbitror,

tror, falsum est eas non requiri ad prophetiam; solum sequitur, non ita esse necessarias, vt non Deus, vbi vult, sine iis prophetas efficiat.

Quæcumque igitur siue intra siue extra hominem posita, animos certa naturæ ratione ad rerum altiorum contemplationem erigere possunt, per omnes mundi partes persequi atque indagare exinde conabor, vt quid horum Sibyllæ iure vindicari possit, appareat.

CAPVT X.

*De naturalibus adiumentis atque
opportunitatibus ad prophetiam re-
quisitis; ac primum de mentis
sublimitate.*

PRima naturalium ad prophetiam opportunitatum censetur præstans mentis indoles & sublimitas; qua qui præditi sunt sic ad diuinorum contemplationem naturaliter rapiuntur, vt ferrum ad magnetem, & alia eiusmodi ad ea cum quibus quadam naturæ sympathia conspiciant. Hæc autem propensio non inest nisi iis qui animum naturaliter magnum habent, vim scilicet mentis præstantem, excelsam, & luminosam nacti sunt. Quæ quibus singulari naturæ dono tributa est, natura ad prophetiam apti præ aliis omnibus censentur. Ita quidem philosophi sciscunt, qui varios distinguentes in homi-